

Werken aan duurzaamheid met dank aan schaalgrootte

In een dorp dat op de nominatie staat voor een plaatsje op de Unesco Werelderfgoedlijst en omringd wordt door natuurgebieden, houden Jappie en Dirk Riedstra 400 koeien. ‘Wij moeten de kost verdienen met melken’, stellen ze nuchter vast. ‘Maar door deze omvang kunnen we het ons permitteren om iets extra’s te doen voor onze omgeving.’

TEKST WICHERT KOOPMAN

Meer koeien, meer koeien en meer koeien. Het was – in hun eigen woorden – de doelgerichte ondernemersstrategie in de eerste vijftien jaar van de boerencarrière van de broers Jappie (47) en Dirk (46) Riedstra. Ze boeren in Veenhuizen in een vof met Jappies vrouw Lisan Hoving en een afbouwende buurman. ‘Onze ouders hadden de pech dat ze twee zoons hadden die graag boer wilden worden’, vertellen de veehouders. ‘Toen we in 1996 in de maatschap kwamen molken we 80 koeien. Er moest dus wel wat gebeuren ...’

Inmiddels staat aan de Eikenlaan een stal voor 400 koeien, is de opfok van het jongvee vanaf een half jaar uitbesteed aan een opfokker en is er een samenwerking opgezet met een buurman. ‘Ja, we zijn wel van het samenwerken’, verklaren de broers. ‘Samen kun je meer bereiken dan ieder voor zich, waarbij het voor een succesvolle samenwerking wel een voorwaarde is dat je elkaar iets gunt’, leggen ze uit. Ook in sectorverband zetten de veehouders zich in voor dit coöperatieve gedachtegoed. Zo is Jappie ledenraadslid

BEDRIJFSPROFIEL

naam	vof Riedstra-Hoving
eigenaren	Jappie en Dirk Riedstra, Lisan Hoving
veestapel	400 melk- en kalfkoeien, 50 stuks jongvee tot een half jaar, overig jongvee op opfokbedrijf
rollend jaargemiddelde grondgebruik	10.000 kg melk met 4,50% vet en 3,75% eiwit
natuurbeheer	110 ha gras (waarvan 10 ha agrarisch natuurbeheer), 50 ha mais en 7 ha suikerbieten
	in samenwerking met Natuurmonumenten beheer van 50 ha in Natura 2000-gebied, 20 ha natuurakkers en 70 ha natuurlijk grasland met pinken en droge koeien, Belgisch-witblauwkruisingen, herefords en exmoorpony's

Je kunt zeggen dat een grootschalig bedrijf niet past in deze omgeving. Wij draaien het liever om. Wij willen graag iets doen voor onze omgeving, maar dat kunnen we alleen vanuit een financieel gezond bedrijf', stelt Dirk. 'Wij moeten de kost verdienen met koeien melken. Met de huidige omvang van ons bedrijf hebben we een stevige basis en kunnen we het ons permitteren om te werken aan duurzaamheid, ook al levert dat niet altijd direct geld op', vult Jappie zijn broer aan. 'Zo hebben we geïnvesteerd in zonnepanelen en we hebben plannen met mono-mestvergisting. Ook doen we aan diverse vormen van agrarisch natuurbeheer en zaaien we akkerlanden in met bloemen. En dat de koeien in de wei lopen, is voor ons vanzelfsprekend, al is het met een koppel van 400 niet gemakkelijk', somt hij enkele voorbeelden op.

Eén dag chagrijn van fosfaatwet

'Je kunt deze omgeving zien als een bedreiging, maar daar verandert het niet van', stelt Dirk. 'Wij benaderen het liever positief door te zoeken waar de kansen liggen',

De Drentse melkveehouders beheren met een kudde herefords een natuurgebied

van FrieslandCampina, bestuurslid van Agrarische Natuur Drenthe en gebiedscoördinator Duurzame Melkveehouderij Drenthe. Dirk is voormalig LTO-bestuurder en nu districtsbestuurder van CRV. Daarnaast is hij bestuurslid van de Boerenbusinessclub Norg e.o. 'Dit is een mooie club van zo'n veertig agrarisch ondernemers', vertelt Dirk. 'Samen vullen en beheren we een fonds waarmee we projecten voor burgers in de omgeving organiseren, in ruil voor positieve aandacht voor de landbouw', legt hij uit. 'De verbinding leggen met de burger vinden we heel belangrijk. Als het erop aankomt, heb je elkaar altijd nodig.'

Tussen werelderfgoed en natuur

Het plan voor de nieuwe stal van de gebroeders Riedstra lag jaren op tafel voordat het in 2014 kon worden gerealiseerd. Acht jaar duurde het vergunningentraject. 'Het gevangenisdorp Veenhuizen aast op een plaats op de Unesco Werelderfgoedlijst. En ons bedrijf wordt omringd door natuurgebieden', legt Jappie uit. 'We begrijpen best dat het plan voor een stal voor 400 koeien in eerste instantie vraagtekens oproept', vertelt hij. 'Door rustig te blijven uitleggen wat ons voor ogen stond, is het gelukt.

legt hij uit. Een mooi voorbeeld van deze benadering is de samenwerking met Natuurmonumenten. Voor deze natuurorganisatie beheren de ondernemers al 25 jaar zo'n 140 hectare natuur. 'Nee, we zijn het niet altijd eens met het beleid van de beheerders', erkent de veehouder. 'Maar uiteindelijk is het wel hun grond. Dus als zij iets willen, gaan wij kijken hoe we het kunnen inpassen in onze bedrijfsvoering. Daarbij is het wel altijd weer een uitdaging om er ook iets aan te verdienen.' De veehouders doen hun verhaal met een flinke dosis humor en de nodige relativering. Maar de ondertoon is serieus. De ontwikkeling van hun bedrijf is zeker niet rimpelloos verlopen. Zo werden ze financieel flink geraakt toen de fosfaatregelgeving hen dwong 70 koeien af te voeren. 'Langer dan een dag zijn we er niet chagrijnig van geweest', bekent Jappie. 'Dat is het voordeel van samenwerken met je broer. Als de één het even niet ziet zitten, trekt de ander hem er wel door. Maar serieus: met boosheid en frustratie kom je niet vooruit. Als je een probleem hebt, moet je gewoon gaan werken aan een oplossing', vindt de ondernemer. 'Wij vonden die in de samenwerking met een buurman.'

Te laat met personeel

Dat groei niet zonder slag of stoot gaat, ondervonden de broers ook toen de nieuwe stal klaar was en snel volstroomde met vee. 'We maakten de fout om te weinig vreemde arbeid in te huren, omdat we meenden dat we ons dat niet konden veroorloven. Maar daardoor liepen we constant achter de feiten aan en dat ging ten koste van de technische resultaten. Bovendien: als je, bij wijze van spreken, met de laarzen aan naar bed gaat, leidt de rest van je gezin daaronder', erkent Dirk achteraf. 'Dat verdienen mijn vrouw en kinderen niet.' 'Toen we de stap naar extra personeel eenmaal hadden

gezet, bleek die extra arbeidskracht ons per saldo helemaal geen geld te kosten. Het leverde juist geld op. Op een koppel van 400 koeien tellen kleine verschillen in technische resultaten namelijk hard door', vult Jappie hem aan.

Meer aandacht voor voeding en management resulteerde onder andere in een stijging van de gemiddelde productie met zo'n 1500 kg melk tot ruim 10.000 kg melk met 4,50% vet en 3,75% eiwit. Hiermee zijn de broers tevreden, al bewijzen topmelkers volgens hen dat dit zeker niet de limiet is. 'We werken nu aan verbetering van droogstand en transitie. Als de koeien deze periode beter doorkomen, kan dat nog zomaar een paar honderd kilo melk extra opleveren', denkt Dirk.

Embryo's en Belgisch witblauw

Ook in de genetische aanleg van de koeien zien de broers nog ruimte voor verbetering. 'We hebben de laatste jaren diverse keren koppels koeien gekocht en daarbij hebben we nooit naar productie, exterieur of afstamming gekeken. Het enige wat voor ons telde, was de gezondheidsstatus. Onze veestapel heeft al jaren de allerhoogste status en daaraan doen we geen concessies. Op andere kenmerken konden we daardoor niet selectief zijn', legt Jappie uit.

Om aan de genetische vooruitgang van het koppel een extra impuls te geven, zijn de broers gestart met de aankoop van embryo's uit het fokprogramma van CRV. De planning is om er jaarlijks een 150-tal in te zetten. 'De vaarskalfjes met de allerhoogste fokwaarden worden teruggekocht, maar de kalveren die blijven lopen, zijn genetisch altijd nog stukken beter dan onze eigen kalveren', verklaart Jappie deze investering. 'We houden de fokkerij graag simpel', vervolgt hij zijn verhaal. 'Alle pinken en de 70 beste koeien worden geïnsemineerd met

In de nieuwe stal hebben de veehouders veel aandacht besteed aan koecomfort

De koeien worden razendsnel gemolken in een ruime swingover-melkstal

Voor het voerhek ligt een volledig tmr-rantsoen

holsteinsperma, de rest wordt ingezet als ontvangsters voor embryo's of drachtig gemaakt van een Belgisch witblauwe stier.'

Strak op vruchtbaarheid

Paringen baseren de veehouders op het StierAdvies-Programma (SAP) en voor de stierkeuze putten ze uit het aanbod van relatief goedkope genoomstieren, waarbij ze, vanwege de gehalten, een voorkeur hebben voor roodbont. 'We geloven in genoomfokwaarden en zijn niet veeleisend. Maar we hanteren wel een ondergrens van 270 NVI en 103 voor dochtervruchtbaarheid', vertelt Jappie.

De broers zijn niet tevreden over de vruchtbaarheid van hun veestapel en wijten dit voor een belangrijk deel aan fokkerij. 'We hebben Kian en zijn zoon Fidelity veel gebruikt. Die hebben ons veel goeds gebracht, met name een hoog eiwitpercentage. Maar we kregen er ook een matige vruchtbaarheid bij. De fokwaarden van die stieren liegen niet', constateert Jappie. 'De tussenkalf tijd ligt nu nog rond de 400 dagen en dat kan en moet beter. We voeren een volledig tmr en als koeien te lange lijsten maken, wordt het voer niet efficiënt omgezet in melk', verklaart hij. 'We zitten met vruchtbaarheidsbegeleiding en activiteitsmeting dan ook strak op de tussenkalf tijd.'

Stapelen van duurzaamheidsbeloning

Het bedrijf van de familie Riedstra-Hoving kwam recent een aantal keren in het nieuws als ambassadeur voor duurzame landbouw in Drenthe. 'Werken aan duurzaamheid is niet alleen noodzakelijk, wij zien het ook als een nieuwe uitdaging en een kans om ons bedrijf te versterken', verklaart Jappie. Zo meldden de gebroeders Riedstra zich als deelnemer van het project Duurzame Melkveehouderij Drenthe. Hierin is aan de hand van een vijftal indicatoren de duurzaamheidsstatus op het bedrijf in beeld gebracht. Deze indicatoren sluiten aan bij de biodiversiteitsmonitor van FrieslandCampina, Rabobank en het Wereld Natuurfonds. Op basis van de score op deze monitor ontvangen de deelnemers een vergoeding van de provincie. Daarbovenop werd de familie Riedstra door Rabobank

benaderd voor een pilot met het belonen van groene prestaties. Het leverde hun als eerste bedrijf in Nederland een half procent rentekorting op. Goede scores op de biodiversiteitsmonitor worden door FrieslandCampina gestimuleerd met een extra toeslag in Focus planet. 'Per liter melk gaat het om een relatief klein bedrag, maar vermenigvuldigd met vier miljoen liter is het wel serieus geld', benadrukt Jappie.

'Die stapeling van beloning maakt werken aan duurzaamheid interessant', stelt Dirk, al voegt hij hier gelijk aan toe dat de grootste beloning (2 cent extra voor PlanetProof-melk) voorlopig nog aan hun neus voorbijgaat. 'Door de fosfaatperikelen hebben we te maken gehad met flinke schommelingen in de veestapel. Daardoor kunnen we niet voldoen aan de eisen voor de gemiddelde leeftijd van de afgevoerde koeien. Ook het percentage eiwit van eigen land is voor ons intensieve bedrijf nog wel een uitdaging', legt Jappie uit. 'Maar in die uitdaging steken we graag energie. Omdat de basis van ons bedrijf staat, kunnen we het ons permitteren om nieuwe dingen te proberen.' |

Bedrijf in beeld

Veebeeldfotograaf Harrie van Leeuwen maakte meer foto's op het bedrijf van de familie Riedstra-Hoving.

► Fotoserie op veeteelt.nl